M05/1/A1AMH/HP1/AMH/TZ0/XX
22050013

AMHARIC A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
AMHARIQUE A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
AMHÁRICO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 3 May 2005 (morning)
Mardi 3 mai 2005 (matin)
Martes 3 de mayo de 2005 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N’ouvrez pas cette épreuve avant d’y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

ከሚከተሉት ምንባቦች አንዱን መርጠህ አስተያየትህን ስጥ(ስጭ)፡፡

1. (ሀ)

ከአክሱም ጫፍ አቁማዳ

ትግራይ ላከ ወሎጋ አበድረኝ ብሎ አንድ ቁና
ጤፍ
ወሎም አፈረና የለኝም ማለቱን ባህሉን መዝለፍ
ቆሌውን መንቀፍ
ላከ ወደ ሸዋ ምናልባት ቢሰጠው ለሰው
እሚተርፍ፡፡
ሸዋም አፈረና የለኝም ማለቱን ወደሐረር ዞረ
ሐረርም መልሶ ባሌን አተኮረ
ባሌም ወደአርሲ፣ አርሲ ሲዳሞን
ሲዳሞም ተክዞ፣ግን የለኝም ብልስ ማን ያምነኛል
ብሎ
ወደጋሞ ላከ አቁማዳ ጠቅሎ፡፡

ጋሞን ብርድ መታው ሐዘን ገባውና
የራሱን ምንዳቤ የግል ስቅየቱን ችሎት በጥሞና
በጋቢ ደቡኖ የልቡን ጠባሳ ሲኖር እንደደህና
ዛሬ የወንድሙን የእርዳኝ አቤቱታ መስማት
አልቻለና፡፡
አውጥቶና አውርዶ ላከ ወደ ከፋ እጅግ አስተዛዝኖ
ከሀፍረት ያድነኛል፣ ከረሀብ ያወጣኛል ሲል
ባያሌው አምኖ፡፡
ከፋ እንደደረሰው በድንገት አቁማዳው በነብሱ
ዋይታ
ሐራራው ተሰማው የሥጋው ድንፋታ
በብልሀት አዛጋ ቆይቶ ቆይቶ የተስፋ ጠል ቀዳ
ሲልክ ከኢሉባቦር አበድረኝ ብሎ እህል በአቁማዳ፡፡
ጭምቱ ኢሉባቦር ይኖር የነበረ የቤቱን ጉድ ጓዳ
በሞኛሞኝ ገላው ቆዳው ውስጥ ወሽቆ
ጠየቀ ወለጋን ሐፍረቱን ደብቆ ኩራቱን ዘቅዝቆ፡፡
ኬት አመጣ ብሎ ወደኔ ላከብኝ እያለ ወለጋ
እጅጉን ተደሞ
ሄደ ወደጎጃም ዛሬን ሁነኝ ብሎ ሊማፀነው ቁሞ፡፡
ጎጃምም ተሰምቶት፣ ሰቀቀን ሐዘኑ፣
ደረት እየመታ፣ ቅኔ እያወረደ፣ እንባ እያፈሰሰ
ወግና ኩራቱን በየቦዳው መሀል እየነሰነሰ
ዐባይን ተሻግሮ ከጎንደር ደረሰ፡፡
ፋሲል ላይ ተነጥፎ፣ ጎንደርም ሐዘን ላይ ነበረ
ተቀምጦ
ተድላ ልጁ ሙቶ፣ ገናን ክንዱ ታጥፎ፣ በዘመን
ተድጦ

ጎጃም መጣ ሲሉት የእዝን የተመኘን ልቡን
    በታዘበ
የኩራት ካባውን ሲጥል ባንጓበበ
የወንድሙ መምጣት፣እቅጩ መንስዔ፣መሆኑን
    ሲረዳ ረሀብ አበሳ
ጥንትም አልሆነኝም ከእንግዲህ ይበቃኛል
    ለይሉኝታ አልሳሳ
ብሎ ከኤርትራ እህል ለመበደር በርትቶ ተነሳ።

የዘመዱ እጦት ነበረና እጦቱ በዝቶ ሰቀቀኑ
ኤርትራ ታመመ ደም ጎረፈ ከዓይኑ
ወደትግራይ ላከ መላ ባገኝ ብሎ ከአደራ ደብዳቤ
"እባክህ ላክልኝ አንድ አቁማዳ እህል ልሞት ነው
    ተርቤ።"

ደበበ ሰይፉ፡ <u>ለራስ የተፃፈ ደብዳቤ</u> ሜጋ ማተሚያ ቤት፡ **1992።**

1. (ለ)

“ወንድሜ ሲሞት የሃያ ሰባት አመት ልጅ ነበር ። እኔም በዚያን ጊዜ የሃያ አራት አመት ልጅ ነበርሁኝ ። የወንድሜ ገዳዮች ጫካ የገቡት ወንድሜ እንደ ሞተ ነው ። አባትየው ፣ አቶ ፈንቴ መንገሻ ብቻ በልጅ ደም አልጠየቅም ብሎ በመንግስት በኩል ያለውን ጣጣ ጨርሶ ቤቱን ሳይለቅ ተቀምጧል ። በዛ ፈንቴ ደሞ በርበሬውን ይዞ ሲመለስ ተመንገድ ሰዎች ፣ ‘ባንተ ሚስት ምክንያት የአንትህ ልጆች ወረታው ተበጀን ገለው ጫካ ገብተዋል’ ስላሉት ፣ አህያውን ሽጦ እንደ መናኝ በዚያው ቀረ ። ሚስቱም የኔን ወንድም የደበደቡት ለት እሷንም ብልቷን ብረት አግለው (ጉባ) ስለተኮሷት እንደ ነቀርሳ ሆኖባቶ ብዙ ቀን ተንደቅድቃ ተንደቅድቃ ፣ አይሆኑ ሁና ሞተች ።

“ያባቴን አጭር ምንሽር የያዝሁት ወንድሜ እንደ ሞተ ነው ። የወንድሜን ደም ለመመለስ አሳብ አለኝ ። ግና ብቻዬን ስለሆነሁ ግራ ገብቶኛል ። እንዲሁ ተወላጆቹ ወጣ ገባ እያልሁ አንድ አመት ተቀመጠሁ ። ደም ባለመመለሴ የተነሳ እንኳንስ ሌላው ሰውና አባቴም ተሰው አልቆጥረኝ አለ ። በወጣሁ በገባሁ ቁጥር በነገር ይጎሽመኛል ፤ ‘ወይኔ ተበጀ በለው! እንደ ልቤ የምንቀሳቀስ ቢሆን አሳይህ ነበር’ ይለኛል ። እንዲህ የሚለው እግሩ ሰፃራ በመሆኑ ነው

“በእንዲህ ሁኔታ ላይ እንዳለሁ ተጎረቤታችን አንድ ሰው ሞቶ ተልቅሶው ላይ አልቃሽ ፦—

‘ወረታው ተበጀ ምን ወንድም አለው ፤
እንደ አህያ ሬሳ ወድቆ የቀረው’

አለና አለቀሰ ።

“ምንሽሬን ይገዤ ስፎክር ግማሹ አሽሟጠጠኝ ። ግማሹ ደሞ ብቻዬን በመሆኔ አዘነልኝ ። አባቴም በደም ፍላት ሲወራጭ ያገር ሽማግሌዎች አንቀው ያዙት ። አልቃሹንም ዳግመኛ እንደዚያ ያለ ሰውን የሚያነካካ ግጥም እንዳይገጥም ተቆጡት ።

“አገራችን መጥፎ ልማድ አለው ። የሞተበት ለተጎዳ ሌላው ባገር አያስቀምጥህም ። ስድቡ ፣ ሽሙጡ መከራ ነው ። ተሰው ጋር ባረባ ነገር የተጣላህ እንደሆነ ፣ ‘በመዠመሪያ የወንድምህን ደም መልስ ፤ የወንድምህ ገዳይ እኔ መሰለሁህ እንዴ!’ ይልሃል ። አንዱ የሞተ እንደ ሆነ ያለፈውን እያነሱ ማልቀስ ያለ ነው ። ደም ያልመለሰ እንኳንስ እሱና ዘር ማንዘሩ እንደ ተሰደበ ነው የሚኖረው ። ቤተክርስቲያን መሳሚያ ፣ ልቅሶ ማልቀሻ ያጣል ።

“ወደ ጫካ ስገባ ያሳደገሁት ውሻዬ ፣ ኮስትር ተከትሎኛል ። ተሆዱ ገደማ ትንሽ ነጭ አለበት እንጂ በተረፈ አጠቃቆሩ እንዝዝ ይመስላል ።

የዚህ አይነት መልክ ያለው ውሻ ባዳኝነቱ የታወቀ ነው ። አጭር ምንሽሬን አቋምጬ ይገ[illegible] ስራመድ በደም ፍላት ነው ። አስር ጊዜ በአእምሮዬ የሚመጣብኝ፡—

‘ወረታው ተበጀ ምን ወንድም አለው ፤
እንደ አህያ ሬሳ ወድቆ የቀረው’

የሚለው ነው ።

“እንዲሁ ጫካ ለጫካ ስል ውዬ ማታ ስገባ አባቴ ተመደቡ ላይ ተቀምጦ ጥሬ መሳይ ይቆረጥማል ። እንደምን ዋላችሁ ስል መልስ አልሰጠኝም ። እናቴ ብቻ ፣ ‘እንደምን ዋለህ ልጄ!’ አለችኝ ። ሃዘን አጥንቷን ሰብሯታል ። ተሞተው ልጅዋ የበለጠ ለኔ ትመሽካለች ፤ ትደቃለች ። ቶሎ ብላ እንጀራ አቀረበችልኝ ።

“ለውሻውም ስጪው” ስላት ፣ አባቴ ቀበል ብሎ ፣ ‘አብረሽ አቅርቢላቸው! የውሻ ጓደኛ አበጅቷል ። አየ ነዶ መሞት!’ አለ ።

‘ምነው ዝም ብትል ፤ ምን አድርግ ነው የምትለው ? ጓደኛውን ፣ ወንድሙንማ ገለውበታል ። ይህንም አትቸኩል’ አለችው ፣ እናቴ እንባዋን እያፈሰሰች ። አባቴ ዳግመኛ አልተናገረም ። እኔም እርቦኝ የነበረው በነገር ሲወጋኝ ጊዜ ወስፋቴ ተዘጋ ። እጄን አባብሼ ፣ አንገቴን ደፍቼ ተቀመጠሁ ። ንግግር የሚባል ነገር የለም ። ቤቱን ዝምታ ዋጠው። ቤተሰባችን ሰላም ያጣው ወንድሜ ተሞተ ወዲህ ነው ።

አንዳርጌ መስፍን: <u>ጥቁር ደም</u>: ቦሌ ማተሚያ ቤት ፣ 1988::